

Zástupkyně veřejného ochránce práv
RNDr. Jitka Seitlová

V Brně dne 29. června 2009
Sp. zn.: 4821/2008/VOP/EH

Vážený pane C.,

na veřejného ochránce práv jste se obrátil elektronickým podáním, v němž jste si stěžoval na částku fakturovanou nemocnicí XY (dále jen nemocnice XY) jakožto úhradu za pořízení kopie zdravotnické dokumentace a na postup Ministerstva zdravotnictví (dále jen MZ) při vyřízení stížnosti ve věci.

Vaše výhrady uvedené v podnětu směřovaly proti ceníku nemocnice XY a proti částce vyúčtované jako náklady za čas lékaře související s pořízením kopie zdravotnické dokumentace. Částku jste označil za neadekvátní. Domníváte se, že vyúčtovaný čas neodpovídal skutečnosti. Proto jste namítal vysokou míru libovůle ze strany zdravotnického zařízení. Obdržel jste v podstatě kompletní kopii dokumentace včetně informací o třetích osobách. Lékař provádějící kontrolu tedy nezačernil ani informace, na které nemáte nárok. Podáním podnětu jste chtěl dosáhnout toho, aby nemocnice XY neúčtovala neproporcionálně vysoké náklady na pořízení kopie zdravotnické dokumentace, a nebránila tím de facto v přístupu pacientů k ní.

I když nemocnice XY nespadá do působnosti veřejného ochránce práv, Vaši stížnost ve věci vyúčtovaných nákladů již šetřilo MZ, na které jste se obrátil. Na rozdíl od nemocnice XY spadá MZ do oblasti působnosti veřejného ochránce práv, proto jsem se zabývala jeho postupem. Zasáhnout proti němu bych mohla za situace, když by se prokázalo, že při vyřizování stížnosti postupovalo nesprávně, případně pokud by bylo v dané věci nečinné. Abych mohla věc zhodnotit, vyžádala jsem si součinnost vedení dotčeného úřadu k Vašemu případu. S ohledem na odlišnost ceníků jednotlivých fakultních nemocnic, ve kterých se uplatňují různé položky pro výpočet nákladů souvisejících s pořízením kopie zdravotnické dokumentace, jsem současně MZ upozornila na danou problematiku a požádala je rovněž o poskytnutí stanoviska k této věci.

Z podkladů shromážděných k případu vyplynulo následující. Nemocnice XY vyhotovila na Vaši žádost kopii kompletní zdravotnické dokumentace za období předchozí léčby. Jelikož se Vám částka vyúčtovaná nemocnicí za její pořízení ve výši 1.396,- Kč jevila neúměrně vysoká, podal jste dne 17. 6. 2008 stížnost ve věci jejímu vedení. Nezpochybnil jste počet stran vyhotovených a vyúčtovaných kopií, Vaše výhrady směřovaly proti částce tvořené náklady na čas lékaře a THP. Označil jste ji za šikanující s tím, že není jasné, jak tyto náklady vznikly. Vyjádřil jste ochotu zaplatit přiměřenou částku, která by zohledňovala skutečné náklady na pořízení kopie.

Z podkladu pro platbu dle ceníku nemocnice XY vyplynulo, že jste od nemocnice obdržel kopii zdravotnické dokumentace v rozsahu: 33 stran A4 v jednostranném formátu, 12 stran A4 v oboustranném formátu, 2 strany A3 v oboustranném formátu.

Dne 2. 7. 2008 jste obdržel vyjádření ředitele dotčené nemocnice, z něhož vyplynulo, že po prošetření věci vyhodnotil postup nemocnice jako postup v souladu s platnými právními předpisy s tím, že účtovaná částka nepřesáhla náklady spojené s pořízením kopie zdravotnické dokumentace. Uvedl, že vyčíslená náhrada odpovídá kalkulaci skutečných nákladů dle platného ceníku nemocnice XY s přihlédnutím k ustanovení § 67b odst. 12 písm. c) zákona č. 20/1966 Sb., o péči o zdraví lidu, dle kterého má pacient v případě autorizovaných psychologických metod a popisu léčby psychoterapeutickými prostředky nárok na pořízení kopií těch částí dokumentace, které se týkají popisu příznaků, diagnózy, popisu terapeutického přístupu a interpretace výsledků testů.

S těmito závěry jste nesouhlasil. Obrátil jste se proto písemnou stížností ze dne 14. 7. 2008 na MZ, jakožto na zřizovatele dotčené nemocnice. Zopakoval jste v ní argumenty z předchozí stížnosti.

MZ stížnost prošetřilo a vyrozumělo Vás dopisem ředitele odboru hospodaření přímo řízených organizací ze dne 31. 7. 2008 o závěrech šetření v tom smyslu, že stížnost vyhodnotilo jako částečně odůvodněnou. Z dopisu vyplynulo zjištění MZ, že se nemocnice XY dopustila pochybení při výpočtu celkové částky spočívající v neoprávněném zahrnutí jedné z položek. Zjistilo, že nemocnice XY nesprávně účtovala dle svého ceníku částku za práci THP (technicko-hospodářský pracovník) jako NLZP (nelékařský zdravotnický pracovník). K věci uvedlo, že zkratka NLZP označuje nelékařského zdravotnického pracovníka, za kterého nelze považovat zaměstnance v kategorii THP, což jsou sekretářky, dokumentaristky apod. Jejich činnost by měla být zakalkulována v nákladech na vyhotovení jednoho kusu kopie nebo vypočítána jako u lékařů a NLZP. Celková účtovaná částka proto měla činit o 464,- Kč méně. Vzhledem ke svému zjištění Vás MZ vyrozumělo, že uložilo řediteli nemocnice XY, aby celkovou požadovanou částku snížil o uvedenou částku.

Z podkladů k případu jsem ověřila, že MZ ke zjištěnému pochybení přijalo kroky k nápravě. Kopii dopisu ředitele odboru hospodaření přímo řízených organizací ze dne 31. 7. 2008 adresovaného řediteli nemocnice XY MUDr. A. B., doložilo, že mu uložilo zajištění snížení účtované částky o 464,- Kč za práci THP, která není v ceníku vůbec uvedena.

Dobu účtovanou za práci lékaře však MZ vyhodnotilo jako přiměřenou právě s přihlédnutím k ustanovení § 67b odst. 12 písm. c) zákona č. 20/1966 Sb., zákona o péči o zdraví lidu. Ohledně výše fakturovaných částek přitom odkázalo na platný ceník dotčené nemocnice s tím, že sazby v něm uvedené nikterak nevybočují z cen účtovaných v jiných fakultních nemocnicích.

K problematice odlišností ceníků fakultních nemocnic MZ uvedlo, že je věcí ředitelů fakultních nemocnic, co do nákladů zahrnou za předpokladu, že jsou respektována všechna zákonná omezení. Tedy především, že jsou účtovány pouze náklady, které jsou skutečně spojené s pořízením kopie.

MZ si v souvislosti s prověřováním věci vyžádalo vyjádření ředitele nemocnice XY ohledně způsobu kalkulace nákladů za pořízení kopie zdravotnické dokumentace. Z vyjádření ředitele dotčené nemocnice vyplynulo, že nejde-li o

pořízení kopie hrazené z veřejného zdravotního pojištění, je provedena individuální kalkulace, která v případě pořízení kopie dokumentace zahrnuje mzdu lékaře, nelékařského zdravotnického pracovníka, odvody, správní režii a částku za provedené kopie. Mzdy jsou vypočteny za celou nemocnici XY za období uplynulého roku a rozděleny do mzdových kategorií. Poté dělí jednotlivé průměrné mzdy dle kategorií počtem odpracovaných hodin a dostane průměrnou měsíční mzdu za jednotlivé kategorie, ze které je následně vypočtena průměrná mzda za 1 hod. Poté jsou přičteny odvody a správní režie. Jelikož je v ceníku nemocnice XY pro pořízení zdravotnické dokumentace uvedena částka za jednu čtvrt hodinu, vydělí se výsledná částka čtyřmi.

Dle ustanovení § 67b odst. 12 písm. c) zákona č. 20/1966 Sb., o péči o zdraví lidu, má pacient právo na pořízení kopie zdravotnické dokumentace vedené o jeho osobě a jiných zápisů vztahujících se k jeho zdravotnímu stavu. V případě autorizovaných psychologických metod a popisu léčby psychoterapeutickými prostředky má nárok na pořízení kopií těch částí dokumentů, které se týkají popisu příznaků, diagnózy, popisu terapeutického přístupu a interpretace výsledků. Dle ustanovení § 67bb odst. 2 citovaného zákona je zdravotnické zařízení povinno zajistit, aby osoba, která může nahlížet do zdravotnické dokumentace nebo do jiných zápisů vztahujících se ke zdravotnímu stavu pacienta, anebo si pořizovat kopie těchto dokumentů, nezjistila osobní údaje třetích osob. Dle ustanovení § 67bb odst. 4 zákona může zdravotnické zařízení za pořízení kopií zdravotnické dokumentace nebo jiných zápisů požadovat úhradu ve výši, která nesmí přesáhnout náklady spojené s jejich pořízením. To neplatí, je-li pořízení kopií hrazeno z veřejného zdravotního pojištění nebo na základě zvláštního právního předpisu upravujícího ceny.

Za situace, kdy pořízení kopie zdravotnické dokumentace není hrazeno z veřejného zdravotního pojištění, v daném případě v souvislosti s žádostí o vyhotovení kopie dokumentace za období předchozí léčby, je zdravotnické zařízení oprávněno účtovat úhradu nepřesahující náklady za její pořízení. Jelikož odpovídá za poskytnutí pouze těch informací, k jejichž získání je žadatel dle zákona oprávněn, je jeho povinností provedení kontroly zdravotnické dokumentace před jejím okopírováním. Obdobně se povinnost zdravotnického zařízení týká i podání ústní informace a nahlédnutí do zdravotnické dokumentace, proto by měl být rozsah poskytnutých údajů vždy totožný. Obsahuje-li dokumentace záznamy autorizovaných psychologických metod a popisu léčby psychoterapeutickými prostředky, je třeba její prostudování ze strany lékaře, neboť posouzení údajů, které lze žadateli poskytnout, nelze svěřit osobě bez příslušné odbornosti. Zákon o péči o zdraví lidu stanoví ve vztahu ke zdravotnické dokumentaci, k umožnění nahlížení do ní či vyhotovení její kopie povinnosti zdravotnickým pracovníkům. V ustanovení § 67bb odst. 5 zákon určuje, že každé nahlédnutí do zdravotnické dokumentace nebo pořízení kopií se do dokumentace zaznamená, přičemž záznam opět podepisuje zdravotnický pracovník, který byl přítomen nahlížení do zdravotnické dokumentace, nebo zdravotnický pracovník, který pořídil kopii této dokumentace. Proto lze vnímat jako oprávněné nejen vyúčtování nákladů za provedené kopie, ale i nákladů za čas zdravotnického pracovníka, který věnoval zdravotnické dokumentaci v souvislosti s požadavkem pořízení její kopie.

Lze samozřejmě polemizovat o tom, zda čas strávený lékařem nad zdravotnickou dokumentací byl v rozsahu času účtovaného, případně, zda by nebylo vhodnější, kdyby ceník obsahoval paušální částku vztahenou k určitému rozsahu dokumentace (dle počtu stran). Náklady za pořízení kopie Vaší dokumentace však bylo nutné účtovat dle platného ceníku nemocnice XY v době vyřizování žádosti. Vyúčtovaný čas lékaře hodnotilo MZ jako přiměřený. Jeho závěry nepovažuji za odpovídající zpochybňovat.

Jelikož má pacient kromě práva na pořízení kopie zdravotnické dokumentace rovněž právo na nahlédnutí do dokumentace, jakož i na pořízení výpisů či opisů dokumentů ze zdravotnické dokumentace, nedomnívám se, že by požadavek finanční úhrady nepřesahující náklady za pořízení kopie dokumentace, se kterým počítá i platná právní úprava, bránil pacientům v přístupu k informacím obsaženým ve zdravotnické dokumentaci. Jako možné řešení případného nedostatku finančních prostředků pacienta, který má zájem o získání informací z objemnější zdravotnické dokumentace, lze označit využití ostatních práv, které mu zaručuje platná právní úprava ve vztahu ke zdravotnické dokumentaci. Může tak například využít možnost nahlédnutí do dokumentace a vypsání potřebných údajů či opsání dokumentů, případně nahlédnout do dokumentace za účelem výběru konkrétních dokumentů, o jejichž okopírování následně požádá, neboť není povinen žádat o kopii celé zdravotnické dokumentace.

Jelikož jsem nezjistila pochybení MZ při vyřizování věci, neshledávám důvod pro zásah proti němu dle zákona o veřejném ochránci práv. Na Vaši stížnost MZ obratem reagovalo, přičemž z jeho písemného vyjádření vyplývá zjištění ve věci, závěry, k nimž po prošetření dospělo, jakož i opatření přijatá k nápravě zjištěného nedostatku vyúčtované částky.

Vzhledem k uvedenému věc tímto vyrozuměním uzavírám. Můžete se však samozřejmě kdykoliv znovu obrátit na veřejného ochránce práv svým podnětem, pokud byste se domníval, že Vám může pomoci v rámci svých kompetencí. V podrobnostech ohledně rozsahu působnosti veřejného ochránce práv a zákonných náležitostí podnětu odkazuji na informační leták, který zasílám v příloze tohoto dopisu.

S pozdravem

Příloha
Infomační leták

Vážený pan
M. C.

Údolní 39
602 00 Brno
tel: (+420) 542 542 888, fax: (+420) 542 542 112